



## Översikt av *Språkguiden*, kursläromedel i svenska som andraspråk grund, kopplat till de nya kursplanerna i grundläggande vuxenutbildning

Nedan presenteras en översikt av innehållet i *Språkguiden* kopplat till de nya kursplanerna i grundläggande vuxenutbildning. *Språkguiden* är granskad utifrån de fyra nya delkurserna. Under respektive kurs står det vad som är bokens styrkor och vad som saknas i dagsläget. *Språkguiden* är inte en bok där man använder begreppet "strategier", men detta hindrar inte att den innehåller en mängd förslag på strukturerade arbetssätt när det gäller både att läsa, att tala och samtala, att skriva, hörförståelse, vokabulär och grammatik.

*Språkguiden* är ett utförligt material som i kombination med webbappen väl svarar mot de nya kriterierna. Ibland har vissa delar medvetet utelämnats i *Språkguiden*, för att de lämpar sig speciellt att utformas av läraren eller av läraren och eleverna tillsammans.

Till *Språkguiden* hör en lärarhandledning med en stor mängd kopieringsunderlag, till exempel förslag till lektionsplaneringar, kapitelprov och underlag för självutvärderingar till eleverna samt underlag för återkoppling från läraren.

# Delkurs 1

## **Dessa moment är bokens styrkor:**

Genom *Språkguiden* lär sig eleverna att läsa och skriva samt tala, lyssna och samtala i olika situationer. Boken tar upp innehåll och form både i sakprosetexter och berättande texter. Eleverna får lära sig att anpassa läsningen till textens syfte samt att förstå ord och uttryck genom till exempel att använda förförståelse samt en mängd övningar som syftar till närarbete med både innehåll och språk. Här tas även källkritik upp. *Språkguiden* tar också med emphasis upp betydelsen av uttal, betoning och satsmelodi för språkets begriplighet samt skillnader och likheter mellan svenska och något annat språk.

Det finns ett flertal övningar i att planera, disponera och skriva olika typer av texter och eleverna får, individuellt, i par och i grupp, göra enkla former av textbearbetning, till exempel att gå igenom en text och göra förtydliganden. Även språkliga strategier för att minnas och att lära finns med i *Språkguiden*, till exempel arbete med understrykningar, stödord och tankekartor. Boken lägger stor vikt vid arbetet med språkets struktur och adekvat grammatik tränas på ett flertal sätt. En strävan finns att eleverna ska kunna diskutera språkliga fenomen, inte bara lära sig dem.

Eleverna får medverka i kontextbundna samtal och diskussioner. Därigenom övar de på att förstå och göra sig förstådda i olika situationer genom till exempel att använda omformuleringar och förklaringar. De får också lära sig om ord och begrepp för att uttrycka kunskaper, åsikter och känslor i olika situationer.

---

## **Dessa moment saknas helt eller delvis i boken:**

*Språkguiden* saknar texter som har till syfte att kombinera ord, bild och ljud, till exempel tv-program och webbtexter. Till den typen av arbete passar det oftast bäst att utnyttja alldeles färskt och aktuellt material, till exempel nyhetsartiklar eller program.

# Delkurs 2

## Dessa moment är bokens styrkor:

Genom *Språkguiden* lär sig eleverna att läsa och skriva samt tala, lyssna och samtala i olika situationer. Boken tar upp innehåll, form och budskap både i sakprosetexter - instruktioner, enkla reportage, insändare, ... - och i modern skönlitteratur. Eleverna får lära sig att förstå och tolka texter från olika medier. De arbetar med att anpassa sin läsning till form, innehåll och syfte och för att urskilja tydliga budskap i texter.

De tränar på att skriva olika typer av texter anpassade till syfte och mottagare, liksom att disponera, redigera och ta emot respons. Boken lägger stor vikt vid arbetet med språkets struktur, och adekvat grammatik tränas på ett flertal sätt. En strävan finns att eleverna ska kunna diskutera språkliga fenomen, inte bara lära sig dem.

Eleverna får medverka i olika kontextbundna samtal och diskussioner. Här får de både möjlighet att göra egna presentationer, uttrycka sina åsikter samt ställa följdfrågor till andra. Uttal, betoning och satsmelodi tränas ingående.

Ord och begreppsträning knyter an till de teman som finns i *Språkguiden*: Kultur/Bildning, Miljö, Livet, Språk och IT. Nyanser, värdeladdning, betydelseomfång samt skillnader i tal- och skriftspråk tränas på ett flertal sätt. I arbetet med språkbruket ges hjälp för minnesträning och inläring.

Eleverna får öva på att söka, välja, värdera, kritiskt granska och använda sig av information.

---

## Dessa moment saknas helt eller delvis i boken:

*Språkguiden* saknar texter som har till syfte att kombinera ord, bild och ljud, till exempel tv-program och webbtexter. Till den typen av arbete passar det oftast bäst att utnyttja alldeles färskt och aktuellt material, till exempel nyhetsartiklar eller program.

# Delkurs 3

## Dessa moment är bokens styrkor:

Genom *Språkguiden* lär sig eleverna att läsa och skriva samt tala, lyssna och samtala i olika situationer.

Boken tar upp syfte, innehåll, uppbyggnad och budskap både i sakprosetexter - faktatexter, arbetsbeskrivningar, reklam och längre insändare - och i modern skönlitteratur. Fokus ligger även på hur ord och begrepp varierar beroende på texttyp. Eleverna får lära sig att förstå och tolka texter från olika medier. De arbetar med att anpassa sin läsning till form, innehåll och syfte och för att urskilja både uttalade och outtalade budskap i texter.

De tränar på att skriva olika typer av texter anpassade till syfte och mottagare, liksom att disponera, utveckla - förtydliga och variera - samt redigera och ta emot respons. Boken lägger stor vikt vid arbetet med språkets struktur, och adekvat grammatik tränas på ett flertal sätt. En strävan finns att eleverna ska kunna diskutera språkliga fenomen, inte bara lära sig dem.

Eleverna får medverka i olika kontextbundna samtal och diskussioner. Här får de både möjlighet att göra egna presentationer, formulera och bemöta argument samt ta initiativ till nya frågeställningar eller ämnesområden. Uttal, betoning och satsmelodi tränas ingående.

Ord och begreppsträning knyter an till de teman som finns i *Språkguiden*: Kultur/Bildning, Miljö, Livet, Språk och IT. Nyanser, värdeladdning, betydelseomfång samt skillnader i tal- och skriftspråk tränas på ett flertal sätt. *Språkguiden* innehåller också gedigen träning när det gäller synonymer, motsatsord och ordbildning. I arbetet med språkbruket ges hjälp för minnesträning och inläring. Tankekartor och stödord hjälper till att se strukturer i texter som ska skrivas.

Eleverna får öva på att söka, välja, värdera, kritiskt granska och använda sig av information. Här ingår även träning i citatteknik liksom källkritik (se lärarhandledningen).

---

## Dessa moment saknas helt eller delvis i boken:

*Språkguiden* saknar texter som har till syfte att kombinera ord, bild och ljud, till exempel tv-program och webbtexter och därför även dessa texters innehåll, uppbyggnad och typiska språkliga drag. Till den typen av arbete passar det oftast bäst att utnyttja alldeles färskt och aktuellt material, till exempel nyhetsartiklar eller program.

*Språkguiden* saknar exempel på texttypen arbetsbeskrivningar.

Även om flera av texterna i *Språkguiden* tar avstamp i både skillnader när det gäller olika variationer av talad svenska (= språksociologiskt fokus) och skillnader och likheter mellan svenska och något annat språk, till exempel att flera ord på ett språk kan motsvaras av endast ett ord på ett annat språk, så behövs det här en komplettering av läraren.

Några exempel finns på skönlitterära texter från andra länder än Sverige, men här kan en komplettering göras.

# Delkurs 4

## Dessa moment är bokens styrkor:

Genom *Språkguiden* lär sig eleverna att läsa och skriva samt tala, lyssna och samtala i olika situationer.

Boken tar upp syfte, innehåll, uppbyggnad och budskap både i sakprosetexter, till exempel tidningsartiklar, populärvetenskapliga texter och debattinlägg, och i modern skönlitteratur. Klassiska analysverktyg som tema, motiv, berättarperspektiv, tillbakablickar samt miljö- och personbeskrivningar tas upp. Fokus ligger även på hur ord och begrepp varierar beroende på texttyp. Eleverna får lära sig att analysera och kritiskt granska texter från olika medier. De arbetar med att anpassa sin läsning till form, innehåll och syfte och för att urskilja både uttalade och outtalade budskap i texter.

De tränar på att skriva olika typer av texter anpassade till syfte och mottagare, liksom att disponera, utveckla, förtydliga, variera och precisera dem. De redigerar och tar emot respons. Textbindning tas upp med hjälp av sambandsord, till exempel hur orsakssamband, slutsats och motsats kan formuleras. Boken lägger stor vikt vid arbetet med språkets struktur, och adekvat grammatik tränas på ett flertal sätt. En strävan finns att eleverna ska kunna diskutera språkliga fenomen, inte bara lära sig dem.

Eleverna får medverka i olika kontextbundna samtal och diskussioner. Här får de både möjlighet att göra egna presentationer och leda ett samtal eller en diskussion. De tränar på att argumentera i olika samtalssituationer och beslutsprocesser och att sammanfatta huvuddragen i vad som sagts. Uttal, betoning och satsmelodi tränas ingående.

Ord och begreppsträning knyter an till de teman som finns i *Språkguiden*: Kultur/Bildning, Miljö, Livet, Språk och IT. Nyanser, värdeladdning, språkförändringar, till exempel nya ord i det svenska språket och betydelseglidningar av ord och uttryck diskuteras. *Språkguiden* innehåller också gedigen träning när det gäller fasta uttryck, idiomatiska uttryck och bildspråk. I arbetet med språkbruket ges hjälp för minnesträning och inläring, till exempel genom arbete med nyckelord och att föra anteckningar.

Eleverna får öva på att söka, välja, värdera, kritiskt granska och använda sig av information. Här ingår även träning i citatteknik, källangivelser liksom källkritik (se lärarhandledningen).

---

## Dessa moment saknas helt eller delvis i boken:

*Språkguiden* saknar texter som har till syfte att kombinera ord, bild och ljud, till exempel filmer och webbtexter och därför även dessa texters innehåll, uppbyggnad och typiska språkliga drag. Till den typen av arbete passar det oftast bäst att utnyttja dagsfärskt och aktuellt material, till exempel nyhetsartiklar och filmer.

Några exempel finns på skönlitterära texter som belyser människors livsvillkor och identitets- och livsfrågor från andra länder än Sverige, men här behövs en komplettering både när det gäller texter från andra tider och annan fiktion. Exempel på skönlitterära genrer (som definitionen av epik, lyrik och dramatik till exempel) finns inte i *Språkguiden*.